

رابطه ویژگی های کیفیت سود و عملکرد

* فروغ رستمیان

** محمد خدائی وله‌زاقدر

*** مجتبی حیدر

تاریخ دریافت: 1390/07/14 تاریخ پذیرش: 1390/09/18

چکیده

تضاد منافع بین تهییکنندگان اطلاعات و سرمایه‌گذاران، امکان استفاده از روش‌های مختلف پذیرفته شده حسابداری و کاربرد سود را در تصمیم‌گیری‌ها مورد تردید قرار می‌دهد که این امر، لزوم بررسی موضوع کیفیت سود را ضروری می‌سازد. بنابراین در این مقاله "تأثیر ویژگی‌های کیفیت سود در عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق را شرکت‌های فعال در بورس تهران در دامنه سال‌های 1380 تا 1387 تشکیل می‌دهند. در این تحقیق تعداد 63 شرکت به صورت تصادفی انتخاب شده است براساس نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون ترکیبی، تاثیر ارزش بازخورد بر متغیر Q توبین و بازده دارایی‌ها ثابت و معنی‌دار مشاهده شده است اما تاثیر ارزش پیش‌بینی بر متغیر وابسته Q توبین معنی‌دار نبوده و بر بازده دارایی‌ها تاثیر منفی و معنی‌دار مشاهده شده است. نتایج حاکی است که ارزش بازخورد به عنوان شاخص کیفیت سود با شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها به عنوان عملکرد شرکت رابطه مثبت و معنی‌داری دارد و در مقایسه با رابطه بین ارزش پیش‌بینی و شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها شدیدتر است، زیرا رابطه بین ارزش پیش‌بینی و شاخص Q توبین معنی‌دار نبوده و رابطه بین ارزش پیش‌بینی و بازده دارایی‌ها با آنکه به صورت منفی معنی‌دار است اما در مقایسه با رابطه بین ارزش بازخورد و شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها خفیفتر است. نتایج فوق با حضور متغیرهای کنترل اندازه شرکت، اهرم شرکت و رشد شرکت‌بدست آمده است

واژه‌های کلیدی: کیفیت سود، عملکرد شرکت، ارزش بازخورد، ارزش پیش‌بینی، Q توبین.

۱- مقدمه

امروزه سود حسابداری و اجزای آن از جمله اطلاعات مهمی محسوب می‌شود که در هنگام تصمیم‌گیری توسط افراد در نظر گرفته می‌شود. معمولاً سود به عنوان مبنایی برای محاسبه مالیات، عاملی برای تدوین سیاست‌های تقسیم سود و راهنمایی برای سرمایه گذاری و تصمیم‌گیری و بالاخره عاملی برای پیش‌بینی به شمار می‌آید. محاسبه سود خالص بنگاه اقتصادی متاثر از روش‌ها و برآوردهای حسابداری است، بدین لحاظ امکان دستکاری سود توسط مدیریت وجود دارد. وجود زمینه مناسب برای تخریب سود ناشی از تضاد منافع و همچنین به علت پاره‌ای از محدودیت‌های ذاتی حسابداری از جمله (1) نارسایی موجود در فرآیند برآوردها و پیش‌بینی‌های آتی؛ و (2) امکان استفاده از روش‌های متعدد حسابداری توسط بنگاه‌ها، موجب شده است که سود واقعی بنگاه از سود گزارش شده در صورت‌های

* استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، نویسنده اصلی و مسئول مکاتبات . drrostamian@yahoo.com

** استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

*** کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

مالی متفاوت باشد و از آن جایی که سود از مهمترین معیارهای ارزیابی عملکرد و تعیینگذارنده ارزش بنگاهای اقتصادی تلقی میگردد، موضوع کیفیت مورد توجه محققان و دست اندکاران حرفه حسابداری و مدیریت سرمایه گذاری قرار گرفته است . بر طبق مفهوم سودمندی تصمیم ارایه شده توسط هیات استانداردهای حسابداری مالی ایالات متحده ، کیفیت سود و به صورت عام تر کیفیت گزارشگری مالی ، مورد علاقه کسانی است که از گزارش های مالی برای تصمیم گیری های سرمایه گذاری و انعقاد قراردادهای مختلف استفاده می کنند. از دیدگاه سرمایه گذاری ، کیفیت سود پایین مطلوب نیست زیرا نشانگر وجود ریسک در تخصیص منابع به آن بخش می باشد و باعث کاهش رشد اقتصادی از طریق تخصیص نادرست سرمایه خواهد شد . از طرفی ، کیفیت سود پایین ، باعث انحراف منابع از طرح های با بازده واقعی به طرح های با بازده غیر واقعی می شود که کاهش رشد اقتصادی را در پی خواهد داشت . با توجه به واقعیت هایی همچون تضاد منافع بین تهیه کنندگان اطلاعات و سرمایه گذاران ، استفاده از برآورد و تخمین در محاسبه برخی از عناصر سود و زیان ، امکان استفاده از روش های گوناگون پذیرفته شده حسابداری و موضوعاتی همچون هموارسازی و مدیریت سود ، کاربرد سود به عنوان معیار تصمیم گیری را مورد تهدید قرار می دهد که این امر ، لزوم بررسی موضوع کیفیت سود را دو چندان می سازد . تمایل و جهت گیری سرمایه گذاران به ریسک کمتر و بازده بیشتر ، آن ها را به سمت صنایع خاصی هدایت می کند . با توجه به تحولاتی که در جهان امروز رخداده و بحران - های مالی ایجاد شده ، کشورها ، به ویژه کشورهای در حال توسعه که با تهدیدات عدیده ای روبرو هستند ، جهت حل مشکلات اقتصادی خود نیازمند یافتن راه حلی مناسب برای استفاده بهینه از سرمایه در دسترس خود دارند . در این راستا به نظر می رسد راه کار مناسب بسط و توسعه سرمایه گذاری با استفاده از اطلاعاتی صحیح و قابل اطمینان می باشد . سرمایه گذاری در شرکت ها موجب تنوع مالکیت گردیده و روند افزایشی تنوع مالکیت موجب افزایش در نابرابری اطلاعات خواهد شد . از آن جا که مدیریت قادر به برآورده کردن کلیه نیازهای استفاده کنندگان از صورت های مالی نمی باشد ، این مشکل موج ب بالا رفتن درجه سطح اتکا بر اطلاعات مالی به شکل خروجی شرکت ها می شود ، بنابراین اهمیت دادن به کیفیت سود ها قبل از هر نوع تصمیم گیری حائز اهمیت است و هر چقدر که کیفیت سود بالاتر باشد عملکرد شرکتها به طبع آن بهتر خواهد شد . از آن جهت نیاز به تحقیق در زمینه ارت بات بین کیفیت سود شرکت ها در ارتباط با عملکرد آن ها در بورس اوراق بهادار تهران به چشم می خورد .

2- ضرورت تحقیق

سود حسابداری و اجزای مربوط به آن از جمله اطلاعاتی محسوب می شود که در هنگام تصمیم گیری توسط افراد در نظر گرفته می شود . این رقم بر مبنای ارقام تعهدی محاسبه و شناسایی می شود . بر اساس رویکرد تعهدی در صورت تحقق درآمد ها و قوع هزینه ها می توان سود را گزارش کرد . از آن جا که در مبنای تعهدی لزوماً

شناسایی درآمدها و هزینه‌ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نقد نبوده، و در محاسبه سود نیز از پیش‌بینی‌ها و برآوردها استفاده می‌شود، از این‌رو این پرسش مطرح می‌شود که تا چه میزان می‌توان به این رقم در هنگام اخذ تصمیم اطمینان کرد. پاسخ به این پرسش از آن جهت اهمیت پیدا می‌کند که اخذ تصمیم نادرست به سبب اطلاعات ناکافی و ناصحیح موجب می‌شود که تسهیم منابع به صورت ناعادلانه انجام شود. در نتیجه ضرورت انجام تحقیق در زمینه ارتباط بین کیفیت سود و عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به چشم می‌خورد.

3- چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

فرنسیز، ریان، شیپر و اولسن¹ (2003) از ارقام سود به عنوان متغیری برای فهم ارزش اطلاعات مربوط در زمینه الگوی سودها استفاده کردند. به نظر شیپر و وین سنت² (2003) کیفیت سود برای گرفتن تصمیمات سرمایه گذاری و همچنین بستن قراردادها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تحقیقات زیادی توسط هانگ، زانگ، دیس و مافیت³ (2009)، چان، جگادیش و لاکونیشوک⁴ (2006) بر روی رابطه بین کیفیت سود و عملکرد شرکت‌ها در کشورهای مختلف انجام شده است. نتایج تحقیقات گذشته بیان می‌کنند که کاهش در رابطه بین سودها و اندازه گیری عملکرد شرکت‌ها، نشانگر کاهش در کیفیت سودها می‌باشد. بادی⁵ (2002) نیز کیفیت سود را بر حسب "حد و اندازه‌ای که انتظار داریم سطح سود گزارش شده با ثبات باشد" تعریف می‌کند. از دید ریچاردسون و همکاران⁶ (2003) کیفیت سود درجه ثبات عملکرد عایداتی در دوره آتی است. تعریف بنیش و وارگاس⁷ (2003) از کیفیت سود احتمال پایداری عایدات جاری در آینده است. پنمن و ژانگ⁸ (2002) کیفیت سود را توانایی سود در نشان دادن عایدات آتی تعریف می‌کنند. اسکیپر و وین سنت⁹ (2003) کیفیت سود را مرتبط با سود مورد نظر هیکس می‌دانند، یعنی از دید آن‌ها کیفیت سود عبارت است از حدی از صداقت که عایدات گزارش شده در گزارش سود مورد نظر هیکس از خود نشان می‌دهد. از دیدگاه هاج¹⁰ (2003) کیفیت سود درجه تفاوت سود خالص گزارش شده از عایدات واقعی است. تعریف میخائیل و همکاران¹¹ (2003) از کیفیت عبارت است از درجه ارتباط عایدات گذشته یک شرکت با جریان نقد آتی آن. لاغی و مارکوارت¹² (2004) سود با کیفیت بالا را سودی می‌دانند که به ارزش شرکت در بلند مدت نزدیک تر بوده و

¹.Francis, Ryan, Ohlson & Schipper

².Schipper & Vincent

³.Haung, Zhang, Deis & Moffitt

⁴.Chan, Jegadeesh & Lakonishok

⁵.Bodie

⁶.Richardson,s

⁷.Beneish, M.,Vargus

⁸.Penman & Zhang

⁹.Schipper & Vincent

¹⁰.Hodge

¹¹.Mikhail & et al

¹².Lougee & Marquardt

حاوی محتوای اطلاعاتی بیشتری باشد. اسکولر¹³ (2004) کیفیت سود را به شکل رابطه بین اقلام تعهدی و جریان های نقدی تعریف می کند. ریچاردسون و همکاران¹⁴ (2001) کیفیت سود را بر اساس میزان پایداری سودهای فعلی در دوره های آینده تعریف کرده اند. بنابراین سودی که تداوم بیشتر داشته باشد با کیفیت بیشتر در نظر گرفته می شود. دیچاو و دیچیو¹⁵ (2002) کیفیت بهتر سود را¹⁶ ناشی از کاهش اقلام تعهدی عملیاتی سال جاری می دانند. پرات¹⁷ (2003) کیفیت سود را میزان متفاوت بودن سود گزارش شده در صورت سود و زیان با سو دهای واقعی تعریف کرده است. میخائل و همکاران (2003) کیفیت سود را بر اساس میزان توانایی سودهای گذشته در پیش بینی جریان های نقدی آینده تعریف کرده اند. بتی و همکاران¹⁸ (2010) مشخص کردند که شرکت های سهامی در مقایسه با شرکت های خصوصی گرایش بیشتری به مدیریت سود و تاثیرگذاری بر کیفیت سود دارند. طبق تحقیق برگستلر و همکاران¹⁹ (2009) محافظه کاری به عنوان خصوصیت مهم جهت سنجش کیفیت سود معرفی شد . طبق یافته بال و شیواکومار²⁰ (2010)، اطلاعات مالی شرکت های خصوصی به مراتب از کیفیت پایین تری در مقایسه با شرکت های تقریبا هم سایز و هم صنعت خود در بخش سهامی برخوردارند.

در تحقیق صورت گرفته توسط خواجهی و ناظمی در سال 1384 و در زمینه بررسی ارتباط بین کیفیت سود و بازده سهام با تأکید بر نقش ارقام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که میانگین بازده سهام شرکت ها، تحت تاثیر میزان ارقام تعهدی و اجزای مربوط به آن قرار نمی گیرد. به عبارت دیگر نمیتوان پذیرفت که بین میانگین بازده شرکت هایی که ارقام تعهدی آن ها به کمترین و بیشترین میزان گزارش می شود، اختلاف معنیداری وجود دارد. نمونه مورد بررسی شامل 96 شرکت در طی دوره زمانی 1377-1382 است. در تحقیق انجام شده توسط قائمی، جمالی دیوانی و ده بزرگی در سال 1387 در زمینه کیفیت سود به بازده سهام شرکت ها، نتایج نشان داد که بازده سهام شرکت ها، تحت تأثیر میزان اقلام تعهدی و اجزای مربوط به آن قرار می گیرد. به عبارت دیگر بین بازده شرکت هایی که اقلام تعهدی آن ها به کمترین و بیشترین میزان گزارش می شود، اختلاف معنیداری وجود دارد. نمونه مورد بررسی شامل 136 شرکت در طی دوره زمانی 1377-1384 است. در تحقیق ثقفي و کردستانی در سال 1383 در زمینه بررسی و تبیین رابطه بین کیفیت سود و واکنش بازار به تغییرات سود نقدی، نتایج نشان داد که : 1) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر پایداری سود واکنش بازار به افزایش سود نقدی شرکت ها برخلاف پیش بینی مثبت است؛

¹³.Scholer

¹⁴.Richardson & et al

¹⁵.Dechow & Dichev

¹⁶.Pratt

¹⁷.Betty et al

¹⁸.Burgstahler

¹⁹.Ball & Shivakumar

2) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر رابطه سود و جریان نقدی عملیاتی، واکنش بازار به کاهش سود نقدی شرکت ها مطابق با پیشینی مثبت است؛ (3) بازده غیر عادی انباسته سهام با افزایش (کاهش) سود نقدی و سود غیرمنتظره افزایش (کاهش) میابد. یعنی واکنش بازار به تغییرات سود نقدی و تغییرات سود غیرمنتظره مثبت و از نظر آماری معنی دار است. بنابراین میتوان گفت؛ سود نقدی، اطلاعاتی درباره ارزش شرکت فراهم میکند. تغییر قیمت سهام بر اثر تغییر سود حسابداری معیار قابل مشاهده ای از تغییر نظاممند باورهای سرمایه‌گذاران است که تحت تاثیر محتواهی اطلاعاتی سود حسابداری تغییر یافته است. در تحقیق مشایخ و اسماعیلی در سال 1385 در زمینه بررسی رابطه بین کیفیت سود و برخی از جنبه‌های اصول راہبری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران، نتایج نشان داد که در سطح اطمینان 95 درصد، بین کیفیت سود و درصد مالکیت اعضای هیئت مدیره و تعداد اعضای غیر موظف هیئت مدیره رابطه ای وجود ندارد. اما رابطه ای غیر خطی بین اقلام تعهدی و درصد مالکیت اعضای هیئت مدیره مشاهده گردید. در تحقیق صورت گرفته شده توسط دکتر ایزدی‌نیا و یاسر نظرزاده در سال 1388 و در زمینه بررسی ارتباط کیفیت سود و بازده سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فرضیه های تحقیق به کمک تجزیه و تحلیل رگرسیون در دوره زمانی 1380-1385 نشان میدهد که بین بازده سهام و کیفیت سود در سطوح مختلف زیاد، متوسط و کم رابطه وجود دارد و نتیجه گیری می‌شود که سرمایه‌گذاران به کیفیت سود توجه دارند و تغییرات قیمت سهام و به تبع آن بازده سهام تحت تأثیر معیار کیفیت سود قرار می‌گیرد و ارتباط خطی قابل تایید است. نتایج تحقیق صورت گرفته توسط مدرس و عباس زاده در سال 1387 در زمینه بررسی تحلیلی تأثیر توانایی پیش‌بینی اجزای تعهدی و جریان‌های نقدی بر کیفیت سود پیش‌بینی شده نشان داد عملکرد سودها با قابلیت پیش‌بینی اجزای سود و استمرار آن‌ها رابطه مثبت دارد. به بیان دیگر آن اجزای سود که از استمرار بیشتری برخوردارند یا به تعبیر دیگر از کیفیت بالاتری برخوردارند، میتوانند سودها را به نحو مناسب‌تری پیش‌بینی کنند. همچنین مشخص گردید تأثیر جزء نقدی در مدل‌های پیش‌بینی از اقلام تعهدی بیشتر است.

تحقیق صورت گرفته توسط باروا (2006)، استفاده از خصوصیات کیفی به عنوان ویژگی‌هایی که اطلاعات فراهم شده در صورت‌های مالی را برای استفاده کنندگان مفید می‌کند، مد نظر قرار داده است. در این تحقیق دو ویژگی قابلیت فهم و قابلیت مقایسه به دلیل مشکلات در اندازه‌گیری مورد توجه قرار نگرفته‌اند. در تحقیق صورت گرفته توسط ولوری و جنکیس (2006)، دو ویژگی مربوط بودن و قابلیت اتکا به عنوان عامل اندازه‌گیری کیفیت سود قرار گرفتند. نتایج تحقیقات تجربی پیشین بیان می‌کند که سودها در ارتباط با عملکرد شرکت‌ها می‌باشند (پن من و زانگ چان و همکاران، 2006)، در تحقیق صورت گرفته توسط هانگ و همکاران (2009)، بیان می‌کند که عملکرد شرکت با کاهش در کیفیت سود، کاهش پیدا می‌کند و در ارتباط با تحقیقات پیشین، عملکرد شرکت‌هایی که به وسیله دو

معیار Q توبین و بازده دارایی‌ها اندازه‌گیری می‌شوند، به محفوظ این که کیفیت سود آن‌ها افزایش پیدا کند، بهبود پیدا خواهد کرد.²⁰ در تحقیقات انجام شده توسط هو و زو، قوش (2008)، مشخص گردید که استفاده از اهرم در شرکت، دارای تاثیر بر عملکرد شرکت می‌باشد. در تحقیقات انجام شده توسط رازی محمود و کمیل ابراهیم و وی چینگ پوک (2009) مشخص گردید که کیفیت سود شرکت‌های بورسی کشور مالزی دارای رابطه مثبتی با عملکرد آن شرکتها می‌باشد.

4- اهمیت پژوهش

از آنجا که سرمایه‌گذاران برای گرفتن تصمیمات درست، نیازمند اطلاعاتی صحیح برای پیش‌بینی جریان‌های نقد آتی و چشم انداز روشن شرکتها می‌باشند پس ضروری است که از منابعی قابل اتقا در این امر استفاده کنند. در این راستا معیار مطمئنی که بتواند به طور شفافی رابطه علت و معلولی بین گزارشات خروجی شرکتها به شکل گزارشات و صورتهای مالی و عملکرد آنها را به تصویر بکشد، کیفیت سود شرکتها می‌باشد. با توجه به رسوایی و ورشکستگی بوجود آمده برای شرکتهای بزرگی چون انرون 20 و دیگر شرکتها که نتوانستند در عمل شکل صحیحی از رابطه بین کیفیت سود و عملکرد واقعی شرکت را به تصویر بکشند و به طبع آن باعث زیانهای فراوان برای سرمایه‌گذاران شدند، محققان و کلیه گروههای ذینفع را به توجه و تمرکز دقیق بر رابطه بین این دو معیار مهم کرده‌اند.

5- هدف پژوهش

تحقیق حاضر اهداف زیر را دنبال می‌کند: 1) ارزیابی محتوای اطلاعاتی کیفیت سود، به ویژه از نظر ارزش پیش‌بینی و ارزش بازخورد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران؛ 2) جمع آوری شواهد تجربی در خصوص این که تا چه حد بین عملکرد و سود گزارش شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انطباق وجود دارد.

6- ساختارهای کیفیت سود

دو ساختار کیفیت سود که دارای ارتباط نزدیک با موضوع تحقیق می‌باشد در ذیل توضیح داده می‌شود.

6-1- ساختار کیفیت سود ناشی از خواص سری زمانی

در این مورد، سه ساختار مطرح است.

الف) پایداری و ثبات: پایداری به این مساله می‌پردازد که تا چه حد یک نوآوری حاصل در تحقق سودهای آتی باقی می‌ماند. لیپ²¹ (1990) پایداری را به عنوان خود همبستگی در سود تعریف می‌کند که بدون در نظر گرفتن بزرگی و نشانه‌های نوآوری سود، ثبات به این

²⁰Enron

²¹Lipe

مسئله می‌پردازد که نوآوری‌های دوره جدید، تا چه حد بخش دائمی سری زمانی سود می‌شوند؟ سرمایه‌گذاران می‌توانند از سری‌های سود با ثبات در ارزیابی‌های خود استفاده کنند. از نظر آنها سود‌های با ثبات اهمیت زیادی داشته و با دوام تلقی می‌شوند.

ب) **توانایی پیش‌بینی**: توanایی پیش‌بینی، مربوط به تمام مجموعه‌های گزارشگری مالی شامل اجزای سود و مبلغ آنها می‌باشد و توانایی استفاده کنندگان را در پیش‌بینی اقلام مورد علاقه آنان بالا می‌برد. برخی از محققان، گاهی توانایی پیش‌بینی را به طور خاص توانایی سود‌های قبلی برای پیش‌بینی سود‌های آتی تلقی می‌کنند (لیپ 1990).

تغییر پذیری²²: یکی از روش‌های ارزیابی کیفیت سود، بررسی یکنواختی سود است، زیرا یکنواختی یا عدم تغییرپذیری به معنای وجود سود با کیفیت است. مدیریت با موادری از قبیل فعالیت‌های هموارسازی می‌تواند یکنواختی سود را تحت تاثیر قرار دهد. لیز و همکاران²³ (2003) دو معیار دخالت‌های هموارسازی را ارزیابی کردند؛ یکی نسبت انحراف استاندارد سود عملیاتی به انحراف استاندارد وجه نقد حاصل از عملیات (نسبت‌های کوچکتر بیانگر یکنواختی بیشتر است) و دیگری همبستگی بین تغییرات در اقلام تعهدی و جریان‌های نقدی (همبستگی منفی گواه بر یکنواختی سود است).

6-2- ساختارهای کیفیت سود ناشی از رابطه بین سود، اقلام تعهدی و وجه نقد

ساختارهای کیفیت سود در این بخش، از رابطه بین اجزای نقدی و اقلام تعهدی سود ناشی می‌شوند. تمام ساختارها براساس این دیدگاه بیان می‌شوند که اقلام تعهدی و برخی زیر مجموعه‌های آن، کیفیت سود را کاوش می‌دهند.

نسبت وجه نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی به سود : در این معیار، کیفیت سود براساس این فرض است که قرابت به وجه نقد به معنای سود با کیفیت بالاتر می‌باشد و این ارتباط به عنوان نسبت جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی به سود بیان می‌شود (هریس و همکاران²⁴ 2000) و (پن من²⁵, 2001).

تغییرات در کل اقلام تعهدی : روش مبتنی بر تغییرات در کل اقلام تعهدی، شیوه ساده‌ای برای اندازه‌گیری کیفیت سود است (دنگاو، 1986). طبق این روش ترازمانی که بخشی از اقلام تعهدی دستکاری نشود و در طول زمان ثابت بماند، تغییرات در کل اقلام تعهدی، دستکاری‌های مدیریتی را اندازه‌گیری و معيار معکوسی از کیفیت سود ارایه می‌دهد.

پیش‌بینی روابط بین اقلام تعهدی و جریان‌های نقدی : از لحاظ نظری، رابطه بین اقلام تعهدی و جریان‌های نقدی، به جنبه‌هایی از رابطه بین سود و وجه نقد می‌پردازد و از مشکلات مرتبط با روش متغیرهای حسابداری جلوگیری می‌کند که توسط دیچیو و دیچو در سال

²²Changeability

²³Lise & et al

²⁴Harris et al

²⁵Penman

(2002) بیان شده است. براساس روش آنها، مبلغ مازاد برآورد شده حاصل از تغییرات مربوط به سرمایه در گردش شرکت که براساس جریان‌های نقدی دوره‌های قبل، جاری و آتی است تمام خطاهای برآوردي مدیريت را در بر گرفته و به عنوان معياري معکوس از كيفيت سود تلقي مي‌شود.

7- روش تحقیق

روش تحقیق با توجه به هدف کاربردی است و بر مبنای نحوه گردآوري داده‌ها، تحقیق همبستگی است که اطلاعات آماری با اسناد و مدارک سازمانی گردآوري شده است. جامعه آماری تحقیق را شرکت‌های فعال در بورس تهران در دامنه سال های 1380 تا 1387 تشکیل می‌دهند. تعداد 63 شرکت به صورت تصادفی ساده انتخاب شده است.²⁶ نمونه گيري با استفاده از ضريب کوکران با احتساب خطاي برآورده شده است. اطلاعات نظری و یافته‌های تحقیقات پيشين و داده‌هاي مورد نياز از منابع ثانويه گردآوري شده است. برای گردآوري اطلاعات در مورد ادبیات و پيشينه تحقیق و فرمول های استخراج متغيرهای تحقیق از روش کتابخانه ای استفاده شده است. با توجه به اینکه اطلاعات و داده‌ها از صورت های مالی حسابرسی شده شرکت‌ها در بورس اوراق بهادر استخراج شده اند و در تبدیل آنها از فرمول‌هایی استفاده شده است که در جامعه علمی مورد استفاده قرار می‌گيرد²⁷، در نتیجه می‌توان ادعا نمود که وسیله اندازه گيري دارای اعتبار²⁶ است. با توجه به اینکه در محاسبه شاخص‌های مورد مطالعه از فرمول‌های خاصی استفاده شده است که به عنوان ابزار استاندارد جهانی محسوب می‌شوند و طبق اسناد موجود در ادبیات و پایه های نظری مختص اندازه گيري آن صفات محسوب می‌شوند، بنابراین از اين ديدگاه مي‌توان به روایي²⁷ وسیله اندازه گيري اطمینان داشت.

متغيرهای پژوهش و روش محاسبه آنها : در اين تحقیق عملکرد شرکت به عنوان متغير وابسته مطرح است که با استفاده از دو روش متفاوت اندازه گيري شده است. كيفيت سود، متغير مستقل تحقیق است که با استفاده از دو روش متفاوت اندازه گيري شده است. متغيرهای اندازه، اهرم و رشد شرکت متغيرهای کنترل هستند که در رابطه بین متغيرهای مستقل و متغير وابسته تاثيرگذار می‌باشند.

الف) متغيرهای مستقل كيفيت سود : اندازه متغير مستقل كيفيت سود با استفاده از دو روش ارزش بازخورد و ارزش پيش‌بيني استخراج شده است. ارزش پيش‌بيني به توانايی سودهای گزارش شده در پيش‌بيني سودهای آتی اشاره دارد و ارزش بازخورد به اندازه گيري توانايی تغيير در سودهای سالهای جاري برای تغيير در پيش‌بيني‌های سودهای سالهای آتی اشاره دارد. ارزش پيش‌بيني به صورت تئوريك و طبق مدل به عنوان ضريب معکوس جهت مشخص کردن كيفيت سود مورد استفاده قرار گرفته است و دارای رابطه معکوس با كيفيت سود مي‌باشد. هر چقدر که ضريب منفي اين متغير بيشتر باشد نشانگر كيفيت سود بالاتر و در راستاي آن كيفيت سود بالاتر،

²⁶Reliability
²⁷Validity

منجر به عملکرد بهتر شرکت ها می شود . از سوی دیگر به صورت تئوریک و طبق مدل ارزش ب از خورد دارای رابطه مستقیم با کیفیت سود می باشد . بنابراین ضریب مثبت این متغیر نشانگر این است که با افزایش کیفیت سود ، عملکرد نیز بهبود می یابد . با توجه به اینکه قابلیت اتکا و مربوط بودن اطلاعات مالی جزو خصوصیات کیفی می باشد و همچنین با توجه به اینکه تحقیقات زیادی در گذشته بر روی خصوصیت قابلیت اتکا صورت گرفته است و نتایج حاکی از آن است که استفاده از یک ویژگی جهت تعیین کیفیت سود موجب نتایج نادرست می شود . به منظور حل این مشکل این تحقیق در نظر دارد از عناصر مربوط بودن اطلاعات جهت تعیین کیفیت سود استفاده نماید . در واقع با توجه به چهارچوب نظری ، اطلاعاتی مربوط جهت تصمیم گیری می باشد که دارای ² ویژگی ارزش پیش بینی و ارزش بازخورد باشد . بنابراین جهت سنجش کیفیت سود از این ² ویژگی استفاده شده است . اندازه متغیر ارزش بازخورد بوسیله بکارگیری مدل کرمندی و لیپ²⁸ (1987) بدست آمده است که به شرح مدل 1 می باشد :

$$(1) \quad EARN_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 EARN_{i,t-1} + \omega_{i,t}$$

$EARN_{i,t}$ = سود پس از کسر مالیات شرکت i در سال t تقسیم بر میانگین کل دارایی ها :

$EARN_{i,t-1}$ = سود پس از کسر مالیات شرکت i در سال $t-1$ تقسیم بر میانگین کل دارایی ها :

$\omega_{i,t}$ = خطای پیش بینی مدل بر اساس سری زمانی در بازه زمانی سال 80 تا 87 ، که از طریق تفاضل گیری 2 مدل بدست آمده است . با توجه به ماهیت مدلها جهت بدست آوردن برخی از نتایج مشاهدات سال اول و آخر حذف گردیده است :

برای بدست آوردن متغیر ارزش بازخورد 3 مرحله وجود دارد :

مرحله اول : در این مرحله برای برآورد رگرسیون ، با مشاهدات شرکت i در بازه زمانی تا سال t استفاده شده است که در این گام مدل به مدل 2 می باشد :

$$(2) \quad EARN_{i,t+1} = y_1 EARN_{i,t} + v_{i,t+1}$$

در این مرحله خطای پیش بینی شرکت i در سال $t+1$ بر مبنای سود های واقعی سال t برآورد می شود .

$$v_{i,t+1} =$$

مرحله دوم : در این مرحله برآورد رگرسیون ، با مشاهدات شرکت i در بازه زمانی تا سال $t-1$ استفاده شده است . در این گام مدل به مدل 3 می باشد :

$$(3) \quad EARN_{i,t+1} = y_0 + y_1 EARN_{i,t-1} + \eta_{i,t+1}$$

در این مرحله خطای پیش بینی شرکت i در سال $t+1$ بر مبنای سود های واقعی سال $t-1$ برآورد می شود .

مرحله سوم : در این مرحله به منظور برآورد متغیر ارزش بازخورد از مدل زیر استفاده می شود که در واقع تفاوت بین خطای پیش بینی بدست آمده در مدل 2 و 3 می باشد .

$$(4)$$

$$FV_{i,t} = PEB_{i,t+1} - PEA_{i,t+1}$$

FV_{it} = ارزش بازخورد سودهای شرکت i در سال t ; $PEB_{i,t+1}$ = خطای پیش-بینی سودهای سال آتی بدون توجه به سودهای سال جاری شرکت i در سال $t+1$; $PEA_{i,t+1}$ = خطای پیش بینی سودهای سال آتی پس از در نظر گرفتن سودهای سال جاری شرکت i در سال $t+1$. اندازه متغیر ارزش پیش بینی با استفاده از مدل 5 بدست آمده است:

$$EARN_{i,t+1} = \alpha_0 + \beta_1 CFO_{i,t} + \beta_2 TAC_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (5)$$

که در این مدل: $EARN_{i,t+1}$ = سود پس از مالیات شرکت i در سال $t+1$ تقسیم بر میانگین کل داراییها؛ $CFO_{i,t}$ = وجه نقد حاصل از عملیات شرکت i در سال t تقسیم بر میانگین کل داراییها؛ $TAC_{i,t}$ = کل اقلام تعهدی، تفاوت بین وجه نقد حاصل از عملیات و سود شرکت i در سال t تقسیم بر میانگین کل داراییها؛ $\varepsilon_{i,t}$ = خطای پیش بینی.

ب) متغیرهای وابسته عملکرد شرکت: اندازه متغیر وابسته عملکرد با استفاده از دو معیار Q توبین و بازده دارایی شرکت ها استخراج شده است. اندازه متغیر Q توبین از مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و کل بدهیها تقسیم بر کل داراییها بدست آمده است. اندازه متغیر بازده دارایی از سود قبل از بهره و مالیات شرکتها تقسیم بر کل داراییها بدست آمده است.

ج) متغیرهای کنترل: متغیرهای کنترل را اندازه، اهرم و رشد شرکت تشکیل داده است. اندازه با استفاده از لگاریتم طبیعی کل داراییها برای شرکت i در سال t استخراج شده است. اهرم با استفاده از تقسیم مجموع کل بدهیهای شرکت i در سال t بر مجموع کل حقوق صاحبان سهام شرکت i در سال t استخراج شده است. رشد با استفاده از میزان رشد فروش برای شرکت i در سال t نسبت به فروش سال گذشته شرکتها استخراج شده است.

8- تحلیل داده ها

در این تحقیق به کمک تحلیل داده های گردآوری شده، روابط موجود میان متغیرها مورد بررسی قرار می گیرد. تحلیل داده ها از دو بخش آمار توصیفی و استنباطی تشکیل شده است. برای تحلیل آماری از نرم افزارهای SPSS.18 و Eviews.7 استفاده شده است. داده های تحقیق حاضر از 504 مشاهده سالیانه مربوط به مدت هشت سال و دامنه بین سال های 1380 تا 1387 استخراج شده است که اطلاعات و داده های تعداد 63 شرکت را شامل می شود. با آنکه داده های تحقیق از مشاهده های سال 80 تا 87 استخراج شده است، اما با توجه به ماهیت مدلها و به دلیل تفاصل گیری در استخراج بعضی از متغیرها، مشاهده های یک سال اول و یک سال آخر کنار گذاشته شده است و تعداد مشاهده ها به 378 عدد تبدیل شده است. هر یک از مشاهده ها به صورت "شرکت سال" است.

شاخصهای Q توبین و بازده دارایی ها متغیرهای وابسته تحقیق هستند. هر یک از متغیرها 378 مشاهده دارد که که ب ۵ صورت شرکت

سال است. شاخصهای گرایش مرکزی و پراکندگی این متغیرها در جدول 4-1 نشان داده شده است. انحراف ضرایب چولگی و کشیدگی متغیر شاخص Q توبین و شاخص بازده دارایی ها بزرگتر از 1/96 است که بیانگر انحراف شدید توزیع و منحنی آنها از توزیع نرمال است (جدول 1).

در این پژوهش شاخص های اندازه شرکت، اهرم شرکت، رشد شرکت، ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی به عنوان متغیرهای مستقل مطرح هستند. هر یک از متغیرها 378 مشاهده دارد که به صورت شرکت سال است. شاخصهای گرایش مرکزی و پراکندگی این متغیرها در جدول 2 نشان داده شده است.

جدول 1- شاخصهای توصیفی متغیرهای وابسته مورد مطالعه در تحقیق

انحراف ضریب کشیدگی	انحراف ضریب چولگی	انحراف ضریب چولگی	کشیدگی	چولگی	واریانس	انحراف معیار میانگین	میانگین	تعداد	متغیرهای تحقیق
36.870	22.257	9.230	2.793	2.565	1.601	1.972	378	Q توبین	
9.846	8.259	2.465	1.036	0.019	0.137	0.223	378	بازده	

*منبع: یافته های پژوهشگر

جدول 2- شاخصهای توصیفی متغیرهای وابسته مورد مطالعه در تحقیق

انحراف ضریب کشیدگی	انحراف ضریب چولگی	انحراف ضریب چولگی	کشیدگی	چولگی	واریانس	انحراف معیار میانگین	میانگین	تعداد	متغیرهای تحقیق
2.207	3.286	0.552	0.412	0.233	0.482	5.908	378	اندازه	
31.112	18.197	7.788	2.284	2.064	1.437	1.963	378	اهرم	
319.850	67.784	80.070	8.506	2.015	1.420	0.396	378	رشد شرکت	
41.563	0.697	10.405	0.088	0.019	0.139	0.000	378	ارزش	
66.440	19.274	16.632	2.419	0.028	0.168	0.000	378	ارزش پیش	

*منبع: یافته های پژوهشگر

انحراف ضرایب چولگی و کشیدگی متغیرهای اندازه، اهرم، رشد بزرگتر از 1/96 است که بیانگر انحراف شدید توزیع و منحنی آن از توزیع نرمال است. چولگی و کشیدگی متغیر ارزش بازخورد مثبت و انحراف ضریب چولگی متغیر کوچکتر از 1/96 است که بیانگر م تقارن بودن توزیع است. انحراف ضریب کشیدگی متغیر ارزش بازخورد بزرگتر از 1/96 است که بیانگر انحراف شدید منحنی آن از توزیع نرمال است چولگی و کشیدگی متغیر ارزش پیشینی مثبت است. انحراف ضرایب چولگی و کشیدگی متغیر بزرگتر از 1/96 است که بیانگر انحراف شدید توزیع و منحنی آن از توزیع نرمال اسلجدول 2).

جدول 3- نتایج آزمون شکل توزیع متغیرهای مورد مطالعه تحقیق

متغیر	کلموگروف - اسمیرنوف - ویلک شاپیرو-					
	سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره	سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره
Q توبین	.000	378	.681	.000	378	.200

.000	378	.939	.000	378	.104	بازدۀ داراییها
.000	378	.982	.001	378	.062	اندازه شرکت
.000	378	.811	.000	378	.121	اهرم شرکت
.000	378	.274	.000	378	.326	رشد شرکت
.000	378	.880	.000	378	.099	ارزش بازخورد
.000	378	.770	.000	378	.171	ارزش پیش‌بینی

* منبع: یافته های پژوهشگر

جدول 4- ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مورد مطالعه تحقیق

ارزش پیش‌بینی	ارزش بازخورد	رشد شرکت	اهرم شرکت	اندازه شرکت	بازدۀ دارایی- ها	متغیرهای تحقیق	Q توبین
						1	.619**
					1	.095*	-.092*
				1	-.067	-.108*	.079
		1	.152**	.009	.101*	-.017	رشد شرکت
	1	.169**	-.092*	.109*	.885**	.570**	اهرم
1	.063	.020	.095*	-.125**	.003	.217**	ارزش پیش

* منبع: یافته های پژوهشگر

با توجه به اینکه داده‌ها با مقیاس نسبتی اندازه‌گیری شده است و تعداد داده‌ها به اندازه کافی بزرگ است . همچنین رابطه بین متغیرهای مستقل تحقیق با متغیر وابسته خطی بنظر می‌رسد. بنابراین مفروضه‌های بنیادی آزمون تحلیل رگرسیون قابل توجیه است . توزیع متغیرهای تحقیق با آزمون کالموگروف- اسمیرنف²⁹ و شاپیرو- ویک³⁰ در جدول 3 و همبستگی بین متغیرها در جدول 4 مشاهده می‌گردد. با توجه به اینکه رابطه بین متغیرهای مستقل شدید نیست، بنابراین رابطه همخطی وجود ندارد (جداول 3 و 4) .

9- آزمون فرضیه‌های تحقیق

متغیر وابسته عملکرد شرکتها با دو شاخص جداگانه شامل شاخص‌های Q توبین و بازده دارایی‌ها و متغیر مستقل کیفیت سود با دو شاخص جداگانه ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی معرفی شده است و از طرف دیگر سه متغیر اندازه شرکت، اهرم شرکت و رشد شرکت به عنوان متغیرهای کنترل هستند، بنابراین برای آزمون فرضیه‌های مطرح شده در تحقیق و برآساس مدل 6 چهار مدل شامل مدل‌های 7 تا 10 طرح و مورد آزمون قرار گرفته و خلاصه نتایج در جدول 5 نشان داده شده است.

$$\text{Performance}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{EQ}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{Growth}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (6)$$

29.Kolmogorov-Smirnov

30.Shapiro-Wilk

$$\text{Tobin's Q}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{FV}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{Growth}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (7)$$

$$\text{Tobin's Q}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{PV}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{Growth}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (9)$$

$$\text{ROA}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{FV}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{Growth}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (10)$$

$$\text{ROA}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{PV}_{i,t} + \beta_2 \text{Size}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{Growth}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (11)$$

جدول 5 - خلاصه نتایج مدل‌های مورد بررسی برای آزمون فرضیه‌های تحقیق

متغیر وابسته Q داراییها	متغیر وابسته Q توبین			جهت مورد انتظار	متغیرهای تحقیق
	مدل 4	مدل 3	مدل 2		
1.247825***	0.462377***	16.25756***	14.09654***		ضریب ثابت
-	0.710609***	-	4.104408***	+	ارزش بازخورد
-0.193966***	-	0.052474	-	-	ارزش پیش‌بینی
-0.173896***	-0.039611*	-2.442091***	-2.074415***	+	اندازه شرکت
-0.000306	-0.002087	0.068511	0.076649	-	اهمیت شرکت
0.008085**	-0.002882	0.017409	-0.050681	+	رشد شرکت
0.619537	0.872132	0.590755	0.661880		ضریب تشخیص
7.673123	32.13944	6.802060	9.224118		آماره f
1.457236	1.847314	1.552462	1.854834		آماره دوربین-واتسون
378	378	378	378		تعداد مشاهده
6	6	6	6		تعداد دوره
63	63	63	63		تعداد مقطع ترکیبی

* منبع: یافته‌های پژوهشگر

فرضیه اول: کیفیت سود بر عملکرد شرکت‌های بورس اوراق بهادار تاثیر مثبت دارد. مقایسه آن با نتایج تحقیقات پیشین.
 در این آزمون کیفیت سود با شاخص‌های ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و عملکرد شرکت‌ها با شاخص‌های Q توبین و بازده دارایی ها اندازه‌گیری و سپس با چهار مدل رگرسیونی آزمون شده است. برآسانس نتایج بدست آمده از مدل اول که در آن ارزش بازخورد نماینده کیفیت سود و شاخص Q توبین نماینده عملکرد شرکت است، ضریب ارزش بازخورد به صورت مثبت و در سطح 99٪ اطمینان بر شاخص Q توبین تاثیر مثبت دارد. آماره t محاسبه شده برای این متغیر در مدل 8/089 و سطح معنی داری آن کمتر از 1٪ است. ضریب تشخیص این مدل 0/66 است و آماره دوربین-واتسون آن با مقدار 1/85 بیانگر نبود

رابطه خود همبستگي در مدل است . جزئيات نتایج در جدول 6 آمده است.

جدول 6- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مطرح شده در مدل اول

تحليل رگرسیون ترکیبی					
متغیر وابسته: Q توبین، تعداد دوره: شش، تعداد تقاطع:					
378، تعداد مشاهده: 63					
نام متغیر	ضریب	خطای	آماره t	سطح معنی	
ضریب ثابت	14.09654	1.611900	8.745292	0.0000	
FV	4.104408	0.507377	8.089459	0.0000	
SIZ	-2.074415	0.269790	-7.688987	0.0000	
LEV	0.076649	0.048924	1.566693	0.1182	
GRO	-0.050681	0.041957	-1.207941	0.2280	
ضریب تشخیص	0.661880	میانگین متغیر	1.972304		
ضریب تشخیص اصلاح شده	0.590125	انحراف متغیر	1.601471		
انحراف معیار	1.025286	مجموع مربع	326.9266		
آماره	9.224118	آماره دوربین-	1.854834		
سطح معنی داری F	0.000000				

*منبع: یافته های پژوهشگر

براساس نتایج بدست آمده از مدل دوم که در آن ارزش پیش بینی نماینده کیفیت سود و شاخص Q توبین نماینده عملکرد شرکت است، ضریب ارزش پیش‌بینی حتی در سطح 90% اطمینان نیز بر شاخص Q توبین تاثیر معنی داری ندارد. آماره t محاسبه شده برای این متغیر در مدل 0/125 و سطح معنی داری آن 90% است. ضریب تشخیص این مدل 0/59 است و آماره دوربین- واتسون آن با مقدار 1/55 است که حاکی از مقداری خود همبستگی می‌باشد. با اضافه کردن جزء خودبازگشت مرتبه اول (AR) خود همبستگی مدل رفع شده و با آنکه ضریب تشخیص به مقدار 0/63 افزایش یافته است، اما تغییری در ضرایب اتفاق نیفتاده است. جزئیات نتایج در جدول 7 و 8 آمده است. نتایج دو مدل با لا بیانگر این است که شاخص Q توبین به صورت مستقیم و معنیدار متاثر از ارزش بازخورد است و از شاخص ارزش پیش بینی تاثیرپذیر نیست. براساس نتایج بدست آمده از مدل سوم که در آن ارزش بازخورد نماینده کیفیت سود و شاخص بازده دارایی ها نماینده عملکرد شرکت است، ضریب ار زش بازخورد به صورت مثبت و در سطح 99% اطمینان بر شاخص بازده دارایی ها تاثیر مثبت دارد. آماره t محاسبه شده برای این متغیر در مدل 26/62 و سطح معنی داری آن کمتر از 1% است. ضریب تشخیص این مدل 0/87 است و آماره دوربین- واتسون آن با مقدار 1/847 بیانگر نبود رابطه خود همبستگی در مدل است. جزئیات نتایج در جدول 9 آمده است. براساس نتایج بدست آمده از مدل چهارم که در آن ارزش پیش بینی نماینده کیفیت سود و شاخص بازده دارایی ها نماینده عملکرد شرکت است، ضریب ارزش بازخورد به صورت مثبت و در سطح 99% اطمینان بر شاخص بازده دارایی ها تاثیر منفی دارد. آماره t محاسبه شده برای این

متغیر در مدل 5/637 و سطح معنی داری آن کمتر از 1% است. ضریب تشخیص این مدل 0/62 است و آماره دوربین- 1/457 است که حاکی از مقداری خود همبستگی میباشد. با اضافه کردن جزء خودبازگشت مرتبه اول، خود همبستگی مدل مقداری رفع شده و با آنکه ضریب تشخیص به مقدار 0/69 افزایش یافته است، اما تغییری در ضرایب اتفاق نیفتاده است . جزئیات نتایج در جدول 10 و 11 آمده است. نتایج دو مدل بالا بیانگر این است که شاخص بازده دارایی‌ها به صورت مستقیم معنی دار متاثر از ارزش بازخورد است و همچنین به صورت معکوس معنی دار متاثر از ارزش پیش‌بینی است. این نتایج در برخی موارد مطابق با انتظار پژوهش و در موادردی دیگر برخلاف انتظار پژوهش مشاهده شده است . نتیجه بدست آمده از تاثیر ارزش بازخورد بر شاخص Q توبین برخلاف یافته تحقیق رادزیاه³¹ و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا³² است. نتیجه بدست آمده از تاثیر ارزش بازخورد بر شاخص بازده دارایی - ها مطابق با یافته تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است. نتیجه بدست آمده از تاثیر ارزش پیش‌بینی بر شاخص بازده دارایی ها مطابق با انتظار پژوهش و برخلاف نتیجه تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است . نتیجه بدست آمده از تاثیر ارزش پیش‌بینی بر شاخص Q توبین برخلاف انتظار پژوهش و مطابق با نتیجه تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است.

جدول 7- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مطرح شده در مدل دوم

تحلیل رگرسیون ترکیبی				
متغیر وابسته: Q توبین، تعداد دوره: شش، تعداد تقاطع: 378، تعداد مشاهده: 63				
نام متغیر	ضریب	خطای آماره t	آماره t	سطح معنی
ضریب ثابت	16.25756	1.940042	8.380005	0.0000
PV	0.052474	0.417172	0.125785	0.9000
SIZ	-2.442091	0.326189	-7.486730	0.0000
LEV	0.068511	0.054212	1.263759	0.2073
GRO	0.017409	0.045258	0.384650	0.7008
ضریب تشخیص	0.590755	میانگین متغیر	1.972304	
ضریب تشخیص اصلاح شده	0.503906	انحراف متغیر	1.601471	
انحراف معیار	1.127979	مجموع مربع	395.6970	
آماره F	6.802060	آماره دوربین -	1.552462	
سطح معنی داری F	0.000000			

*منبع: یافته های پژوهشگر

فرضیه دوم: اندازه شرکت بر عملکرد شرکت های بورس اوراق بهادار تاثیر مثبت دارد. مقایسه آن با نتایج تحقیقات پیشین. در این آزمون متغیر اندازه شرکت در کنار متغیرهای کیفیت سود

با شاخص های ارزش بازخورد و ارزش پیش بینی و متغیرهای اهرم و رشد شرکت بر دو شاخص عملکرد شرکت ها شامل Q توبین و بازده داراییها با چهار مدل رگرسیونی آزمون شده است . براساس نتایج بدست آمده از مدل اول ، دوم و چهارم تاثیر اندازه شرکت بر عملکرد شرکت در سطح 99% اطمینان منفی و معنی دار و در مدل سوم در سطح 90% اطمینان منفی و معنی دار مشاهده شده است . به بیان دیگر این متغیر با عملکرد شرکت های بورس رابطه معکوس دارد و با افزایش و کاهش آن عملکرد شرکت ها کاهش و یا افزایش می یابد . نتایج معادله های رگرسیونی این متغیر در جداول 6 تا 11 نمایش داده شده است . این نتایج برخلاف انتظار پژوهش مشاهده شده است . نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه شرکت بر شاخص Q توبین مطابق با یافته تحقیق رادزیا و هم کارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است ، اما نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه شرکت بر شاخص بازده داراییها برخلاف یافته تحقیق رادزیا و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است .

جدول 8- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مدل دوم با متغیر خودبارگشت

تحلیل رگرسیون ترکیبی				
متغیر وابسته: Q توبین، تعداد دوره: شش، تعداد تقاطع: 63، تعداد مشاهده: 378				
نام متغیر	ضریب	استاندارد	خطای	آماره t
ضریب ثابت				0.0000
PV	-0.318591	0.515784	0.5374	-0.617683
SIZ	-3.762368	0.483069	0.0000	-7.788464
LEV	0.085545	0.061497	0.1655	1.391048
GRO	0.025983	0.049835	0.6026	0.521387
AR(1)	0.219703	0.058151	0.0002	3.778149
ضریب تشخیص	0.633407		1.914318	میانگین متغیر وابسته
ضریب تشخیص اصلاح شده	0.533967		1.540006	انحراف متغیر وابسته
انحراف معیار رگرسیون	1.051310		272.9973	مجموع مرتب انحرافات تهییه نشده
F آماره	6.369731		1.854034	آماره دوربین - اتسون
سطح معنی داری F	0.000000			سطح معنی داری

*منبع: یافته های پژوهشگر

جدول 9- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مطرح شده در مدل سوم

متغیر وابسته: بازده داراییها، تعداد دوره: شش، تعداد تقاطع: 63، تعداد مشاهده: 378				
نام متغیر	ضریب	استاندارد	خطای	آماره t
ضریب ثابت	0.462377	0.084788	0.0000	5.453300
FV	0.710609	0.026689	0.0000	26.62572
SIZ	-0.039611	0.014191	0.0056	-2.791206

0.4181	-0.810824	0.002573	-0.002087	LEV
0.1926	-1.305817	0.002207	-0.002882	GRO
0.223135	میانگین متغیر وابسته	0.872132	ضریب تشخیص	
0.136985	انحراف متغیر وابسته	0.844996	ضریب تشخیص اصلاح شده	
0.904579	مجموع مربع انحرافات توحیده نشده	0.053932	انحراف معیار (رگرسیون)	
1.847314	آماره دوربین - واتسون	32.13944	F آماره	
		0.000000	F سطح معنی داری	

*منبع: یافته های پژوهشگر

جدول 10- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مطرح شده در مدل چهارم

متغیر وابسته: بازده داراییها، تعداد دوره: شش، تعداد تقاطع: 63، تعداد مشاهده: 378

نام متغیر	ضریب	خطای استاندارد آماره t	سطح معنی داری
ضریب ثابت	1.247825	0.160003	0.0000
PV	-0.193966	0.034406	0.0000
SIZ	-0.173896	0.026902	0.0000
LEV	-0.000306	0.004471	0.9454
GRO	0.008085	0.003733	0.0311
ضریب تشخیص	0.619537	0.223135	میانگین متغیر
ضریب تشخیص اصلاح شده	0.538796	0.136985	انحراف متغیر
انحراف معیار (رگرسیون)	0.093029	2.691522	مجموع مربع انحرافات توحیده
F آماره	7.673123	1.457236	آماره دوربین - واتسون
F سطح معنی داری	0.000000		

*منبع: یافته های پژوهشگر

جدول 11- تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل و وابسته مدل چهارم با متغیر خودبازگشت (AR)

نام متغیر	ضریب	خطای استاندارد آماره t	سطح معنی داری
ضریب ثابت	1.675443	0.324001	0.0000
PV	-0.400563	0.035976	0.0000
SIZ	-0.247970	0.053436	0.0000
LEV	0.002837	0.004657	0.5429
GRO	0.003716	0.003552	0.2965
AR(1)	0.134102	0.059127	0.0242
ضریب تشخیص	0.690593	0.222705	میانگین متغیر
ضریب تشخیص اصلاح شده	0.606665	0.139718	انحراف متغیر
انحراف معیار (رگرسیون)	0.087626	1.896558	مجموع مربع انحرافات توحیده
F آماره	8.228385	1.535043	آماره دوربین - واتسون
F سطح معنی داری	0.000000		

فرضیه سوم: اندازه اهرم بر عملکرد شرکت های بورس اوراق بهادار تاثیر منفی دارد. مقایسه آن با نتایج تحقیقات پیشین. در این آزمون متغیر اندازه اهرم در کنار متغیرهای کیفیت سود با شاخصهای ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و متغیرهای اندازه و رشد بر دو شاخص عملکرد شرکت ها شامل Q توبین و بازده دارایی ها با چهار مدل رگرسیونی آزمون شده است. برآسان نتایج حاصل از مدل اول، دوم، سوم و چهارم تاثیر اندازه اهرم بر عملکرد معنی دار مشاهده نشده است. هر چند رابطه آن با متغیر وابسته Q توبین مثبت و با متغیر وابسته بازده مشاهده شده است. به بیان دیگر این متغیر با عملکرد رابطه معنی داری ندارد و عملکرد شرکت ها متأثر از اندازه اهرم نیستند. نتایج معادله های رگرسیونی این متغیر در جداول 6 تا 11 نمایش داده شده است. این نتایج بر خلاف انتظار پژوهش مشاهده شده است. نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه اهرم بر شاخص بازده دارایی مطابق با یافته تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است، اما نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه اهرم بر شاخص Q توبین برخلاف یافته تحقیق رادزیاه و همکار انش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است.

فرضیه چهارم: اندازه رشد بر عملکرد شرکت های بورس اوراق بهادار تاثیر منفی دارد. مقایسه آن با نتایج تحقیقات پیشین. در این آزمون متغیر اندازه رشد در کنار متغیرهای کیفیت سود با شاخص ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و متغیرهای اندازه و رشد بر دو شاخص عملکرد شرکت ها شامل Q توبین و بازده دارایی ها با چهار مدل رگرسیونی آزمون شده است. برآسان نتایج حاصل از مدل اول، دوم و سوم تاثیر اندازه رشد بر عملکرد معنی دار مشاهده نشده است، اما در مدل چهارم تاثیر اندازه رشد بر عملکرد به صورت مستقیم و در سطح 95% اطمینان معنی دار مشاهده شده است. نتایج معادله های رگرسیونی این متغیر در جداول 6 تا 11 نمایش داده شده است. این نتایج در سه مورد برخلاف انتظار و در یک مورد مطابق با انتظار پژوهش مشاهده شده است. نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه رشد بر شاخص بازده دارایی مطابق با انتظار پژوهش و برخلاف یافته تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است، اما نتیجه بدست آمده از تاثیر اندازه رشد بر شاخص Q توبین برخلاف انتظار پژوهش و مطابق با یافته تحقیق رادزیاه و همکارانش در کشور مالزی و دانشگاه مارا است.

9- نتیجه‌گیری

کیفیت سود با استفاده از دو شاخص ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و عملکرد شرکت با شاخص های Q توبین و بازده دارایی شرکت ها معرفی شده است. همزمان با بررسی تاثیر کیفیت سود بر عملکرد شرکت از متغیرهای اندازه شرکت، اندازه اهرم شرکت و اندازه رشد شرکت (متغیرهای کنترل) نیز بکار برده شده است. برآسان نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون تاثیر ارزش بازخورد بر متغیر

وابسته Q توبین و بازده دارایی‌ها مثبت و معنی‌دار مشاهده شده است. اما تاثیر ارزش پیش‌بینی بر متغیر وابسته Q توبین معنی‌دار نبوده و بر بازده دارایی‌ها منفی و معنی‌دار مشاهده شده است. این نتایج حاکی است که ارزش بازخورد به عنوان شاخص کیفیت سود با شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها به عنوان عملکرد شرکت رابطه مثبت و معنی‌دار دارد و در مقایسه با رابطه بین ارزش پیش‌بینی و شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها شدیدتر است، زیرا رابطه بین ارزش پیش‌بینی و شاخص Q توبین معنی‌دار نبوده و رابطه بین ارزش پیش‌بینی و بازده دارایی‌ها با آنکه به صورت منفی معنی‌دار است اما در مقایسه با رابطه بین ارزش بازخورد و شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها خفیفتر است. نتایج فوق با حضور متغیرهای کنترل اندازه شرکت، اهرم شرکت و رشد شرکت بدست آمده است.

تفسیر نتیجه آزمون فرضیه اول : شواهد موجود و تئوری احتمالات از وجود رابطه مثبت بین ارزش بازخورد با شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها حمایت کرده است. یعنی با افزایش میزان ارزش بازخورد، شاخص‌های Q توبین و بازده دارایی‌ها در همان دوره افزایش یافته است. با توجه به اینکه داده‌های گردآوری شده از اعتبار و روایی لازم برخوردار هستند و با رعایت و لحاظ کردن شرایط لازم از آزمون مناسب استفاده شده است، بنابراین می‌توان نتیجه بدست آمده را به جامعه آماری تحقیق یعنی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تعمیم داد.

تفسیر نتیجه آزمون فرضیه دوم : براساس نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون تاثیر اندازه شرکت بر متغیر وابسته Q توبین و بازده دارایی‌ها در کنار متغیرهای کیفیت سود شامل ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و همچنین متغیرهای اهرم شرکت و رشد شرکت منفی و معنی‌دار مشاهده شده است. تاثیر اندازه شرکت بر متغیر وابسته بازده دارایی‌ها در سطح 90 درصد اطمینان و در سه مورد دیگر در سطح 99 درصد اطمینان پذیرفته شده است. این نتایج حاکی است که با افزایش اندازه شرکت، شاخص‌های عملکرد Q توبین و بازده دارایی‌ها کاهش و با کاهش آنها شاخص‌های عملکرد Q توبین و بازده دارایی‌ها افزایش می‌یابد. در نتیجه متغیر اندازه شرکت پیش‌بینی کننده معکوس و معنی‌دار برای شاخص‌های عملکرد Q توبین و بازده دارایی‌ها محسوب می‌گردد. بر مبنای شواهد موجود و تئوری احتمالات وجود رابطه منفی بین اندازه شرکت با شاخص Q توبین و بازده دارایی‌ها حمایت شده است. یعنی با افزایش میزان اندازه شرکت در دوره‌های مورد بررسی، شاخص‌های Q توبین و بازده دارایی‌ها در همان دوره کاهش یافته است. با توجه به اینکه داده‌های گردآوری شده از اعتبار و روایی لازم برخوردار هستند و با رعایت و لحاظ کردن شرایط لازم از آزمون مناسب استفاده شده است، بنابراین می‌توان نتیجه بدست آمده را به جامعه آماری تحقیق یعنی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تعمیم داد.

تفسیر نتیجه آزمون فرضیه سوم : براساس نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون تاثیر اندازه اهرم شرکت بر متغیر وابسته Q توبین و بازده دارایی‌ها در کنار متغیرهای کیفیت سود شامل ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و همچنین متغیرهای اندازه شرکت و رشد شرکت معنی‌دار مشاهده نشده است. یعنی تاثیر اندازه اهرم شرکت

بر متغیر وابسته بازده داراییه ا در هیچ یک از سه سطح ۹۰٪، ۹۵٪ و ۹۹٪ اطمینان معنی دار نیستند. این نتایج حاکی است که افزایش یا کاهش اندازه اهرم شرکت موجب افزایش یا کاهش شاخص های عملکرد Q توبین و بازده داراییها نمیگردد. در نتیجه متغیر اندازه اهرم شرکت پیش‌بینی کننده مناسب برای شاخص های عملکرد Q توبین و بازده داراییها محسوب نمیگردد. شواهد موجود و تئوری احتمالات از نبود وجود رابطه بین اندازه اهرم شرکت با شاخص Q توبین و بازده داراییها حمایت کرده است. یعنی شاخص Q توبین و بازده داراییها مستقل از تغییرات اندازه اهرم شرکت در دوره های مورد بررسی است و کاهش یا افزایش اندازه اهرم شرکت تاثیر معنی داری بر شاخص Q توبین و بازده داراییها در همان ندارد. با توجه به اینکه داده های گردآوری شده از اعتبار و روایی لازم برخوردار هستند و با رعایت و لحاظ کردن شرایط لازم از آزمون مناسب استفاده شده است، بنابراین می‌توان نتیجه بدست آمده را به جامعه آماری تحقیق یعنی شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران تعمیم داد.

تفسیر نتیجه آزمون فرضیه چهارم : براساس نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون تاثیر اندازه رشد شرکت بر متغیر وابسته Q توبین در کنار متغیرهای کیفیت سود شامل ارزش بازخورد و ارزش پیش‌بینی و همچنین متغیرهای اندازه شرکت و رشد شرکت معنی دار مشاهده نشده است. همچنین تاثیر اندازه شرکت بر متغیر وابسته بازده داراییها در کنار ارزش بازخورد معنی دار مشاهده نشده است، اما تاثیر اندازه شرکت در کنار شاخص ارزش پیش‌بینی مثبت و معنی دار مساحت شده است. این نتایج حاکی است که با افزایش اندازه رشد شرکت، شاخص های بازده داراییها افزایش و با کاهش آنها شاخص های عملکرد بازده داراییها کاهش می‌یابد، اما افزایش یا کاهش اندازه رشد شرکت تاثیر معنی داری بر افزایش یا کاهش شاخص Q توبین ندارد. در نتیجه متغیر اندازه رشد پیش‌بینی کننده معنی داری برای شاخص Q توبین نیست. شواهد موجود و تئوری احتمالات از وجود رابطه بین اندازه رشد با شاخص بازده داراییها و نبود رابطه بین اندازه رشد شرکت و Q توبین حمایت کرده است. یعنی شاخص Q توبین مستقل از تغییرات اندازه رشد در دوره های مورد بررسی است، اما شاخص بازده داراییها تحت تاثیر اندازه رشد شرکت کاهش یا افزایش می‌یابد.

براساس نتایج بدست آمده از تحقیق، پیشنهادهای زیر برای استفاده کنندگان از یافته های تحقیق ارائه می‌گردد:

- (1) براساس نتایج بدست آمده از فرضیه اول تاثیر متغیر ارزش بازخورد بر متغیر وابسته کیوتوبین مثبت و معنی دار است. همچنین تاثیر متغیر ارزش بازخورد بر متغیر وابسته بازده دارایی ها مثبت و معنی دار مشاهده شده است. بنابراین شاخص های کیوتوبین و بازده دارایی های شرکت با متغیر ارزش بازخورد قابل تبیین و توجیه است. در نتیجه به برنامه ریزان و مدیران دست اندکار در فعالیت های بورس و استفاده کنندگان از یافته های تحقیق پیشنهاد میگردد که کیفیت سود (شاخص ارزش بازخورد) و شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها رابطه چشمگیر و معنی داری دارد و شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها می‌تواند با از

استفاده از ارزش بازخورد پیش بینی گردد . پس برای پیش بینی شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها می توان از ارزش بازخورد استفاده نمود و به نتایج پیش بینی اطمینان داشت . همچنین براساس نتایج بدست آمده از فرضیه اول تاثیر متغیر ارزش پیش بینی بر متغیر وابسته بازده دارایی های شرکت مثبت و معنی دار است . بنابراین شاخص بازده دارایی های شرکت با متغیر ارزش پیش بینی قابل تبیین و توجیه است . در نتیجه به برنامه ریزان و مدیران دست اندرکار فعل در بورس و سایر استفاده کنندگان از نتایج تحقیق پیشنهاد می گردد که کیفیت سود (شاخص ارزش پیش بینی) و شاخص عملکرد بازده دارایی ها رابطه چشمگیر و معنی داری دارد و می توان از متغیر ارزش پیش بینی برای پیش بینی تغییرات بازده دارایی ها استفاده نمود . براساس نتایج این فرضیه ارزش بازخورد از بار اطلاعاتی لازم برای پیش بینی بازده دارایی ها برخوردار نیست ، بنابراین استفاده از این شاخص برای پیش بینی تغییرات احتمالی بازده دارایی ها توصیه نمی گردد .

(2) براساس نتایج بدست آمده از فرضیه دوم تاثیر متغیر اندازه شرکت بر متغیر وابسته کیوتوبین منفی و معنی دار است . همچنین تاثیر متغیر اندازه شرکت بر متغیر وابسته بازده دارایی ها منفی و معنی دار مشاهده و شاخص های کیوتوبین و بازده دارایی های شرکت با متغیر اندازه شرکت قابل تبیین و توجیه است . در نتیجه به استفاده کنندگان از یافته های تحقیق پیشنهاد می گردد که اندازه شرکت با شاخص های عملکرد کیوتوبین و ب ازده دارایی ها رابطه چشمگیر و معنی داری دارد و شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها می تواند با از استفاده از اندازه شرکت پیش بینی گردد . بنابراین استفاده از اندازه شرکت برای پیش بینی شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها می تواند مفید و قابل اتكا باشد .

(3) براساس نتایج بدست آمده از فرضیه سوم تاثیر متغیر اهرم شرکت بر متغیر وابسته کیوتوبین معنی دار نیست . همچنین تاثیر متغیر اهرم شرکت بر متغیر وابسته بازده دارایی ها معنی دار مشاهده نشده و شاخص های کیوتوبین و بازده دارایی های شرکت با متغیر اهرم شرکت قابل تبیین و توجیه نیست . در نتیجه به استفاده کنندگان از یافته های تحقیق پیشنهاد می گردد که از اهرم شرکت برای پیش بینی تغییرات شاخص های عملکرد کیوتوبین و بازده دارایی ها استفاده نگردد .

(4) براساس نتایج بدست آمده از فرضیه چهارم تاثیر متغیر رشد شرکت بر متغیر وابسته بازده دارایی ها مثبت و معنی دار مشاهده و شاخص بازده دارایی های شرکت با متغیر رشد شرکت قابل تبیین و توجیه است . در نتیجه به استفاده کنندگان از یافته های تحقیق پیشنهاد می گردد که با توجه به رابطه معنی دار بین رشد شرکت و شاخص عملکرد بازده دارایی ها می توان با استفاده از رشد شرکت تغییرات بازده دارایی ها را پیش بینی نمود و به نتایج احتمالی اتكا نمود .

منابع

اسماعيلي، شاهپور، (1385)، رابطه بين کيفيت سود و بازده سهام، پايان نامه کارشناسي ارشد، دانشگاه علامه طباطبائي.
مشايخ، شهناز، مریم اسماعيلي، (1385)، بررسی رابطه بين کيفيت سود و برخی از جنبه های اصول راهبری در شرکت های پذيرفته شده در بورس تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، شماره 45، صن 44-25.

نوروش، ايرج، امين ناظمي، مهدی حيدري، (1385)، کيفيت اقلام تعهدی و سود با تاكيد بر نقش خطای برآورد اقلام تعهدی، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، شماره 43، صن 135-160.

Anilowski, C., kolev, K., Mc Vay, S., (2009), "A Comprehensive Analysis Of The Use Of Special Items to Manage Earnings", Working Paper, Purdue University.

Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D., Kinney, W., LaFond, R., (2008), "The Effect of SOX Internal Control Deficiencies And Their Remediation on Accrual Quality", Accounting Review 83,PP. 217-250.

Ball, R., Shivakumar, L., (2008), "Earnings Quality At Initial Public Offerings", Journal of Accounting and Economics, 45,PP.324-349

Bursa Malaysia Listings Requirements, (2009) , http://klse.co.my/website/rules/Listing_requirements.

Bozec, Y., & Laurin, C., (2008). "Large Shareholder Entrenchment and Performance: Empirical Evidence From Canada", Journal of Finance & Accounting, 35,PP.25-49.

Dechow, P.,& Schrand, C., (2004),"Earnings Quality", The Research Foundation Of CFA Institute.

Dechow, P. M. Richardson, S.A. and Sloan, R.G., (2004), "The Persistence And Pricing Of The Cash Component Of Earnings", Working Paper, SSRN.

Dechow, P. and S.Ross, (2005). "The Persistence of Earnings And Cash Flows And The Role Of Special Items, Implications For The Accrual Anomaly", Working Paper,PP.1-61.

Dechow, P., W. Ge., and C. Schrand , (2009) , "Understanding Earnings Quality: A Review Of The Proxies, Their Determinants and Their Consequences", Working Paper, University of Michigan.

Dogan, M., Coskun, E., & Cekik, O.,(2007),"Is Timing Of Financial Reporting Related To Firm Performance? An examination of ISE listed companies", International Research Journal of Finance and Economics, 12,PP. 220-223.

Francis, j., R. LaFond, p. Olsson, and K. Schipper, (2004), "Cost of Equity and Earnings Attributes", The Accounting Review 79, PP. 967-1010.

Francis, J. and S. Micheal ,(2005), " A Reexamination Of The Persistence Of Accruals And Cash Flows" , journal of Accounting and Economics, 43, PP.413-451

Huang, P., Zhang, Y., Deis, D. R., & Moffitt, J. s. ,(2009),"Do Artificial Income Smoothing And Real

Income Smoothing Contribute To Fair Value Equivalently?".

Richardson, S. A., Sloan, R. G., Soliman, M. T. and Tuan, I., (2004), "Accrual Reliability Earnings Persistence And Stock Prices", Working paper, University of Michigan Business School.

Scott,A., R. Sloan, M.Soliman andI.Tuna, (2005),"Accrual Reliability, Earnings Persistence And Stock Returns", Journal of Accounting Research, 39,PP.437-485.